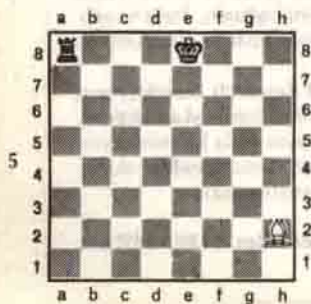
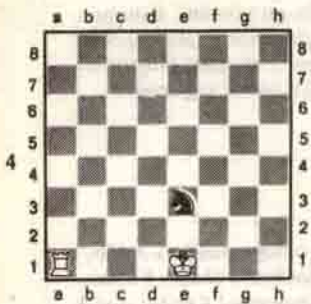
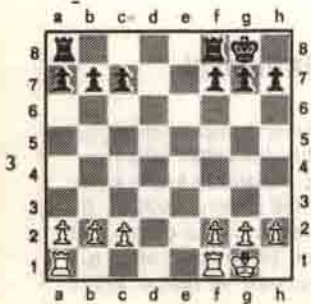
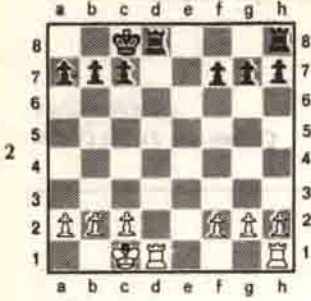
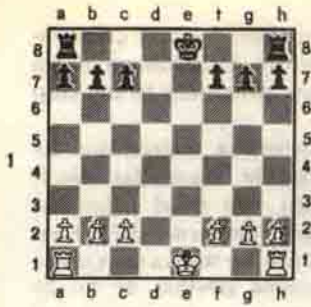

GENÇLERE SATRANÇ DERSLERİ – VIII –

Kahraman OLGAC

6

7

Şiraz'lı Şeyh Sâdi, ünlü "Gülistan" adlı eserinde "Selâmet istiyorsan kenardadır." demişti. Bu kural hayatta olduğu gibi satranç oyununda da geçerlidir. Onun için, bütün satranç oynayanlar ilk fırsatta Şah'larını güvenceye alırlar yani ROK yaparlar.

Rok, hiç hamle yapmamış Şah ve Kale'ye bütün oyunda bir kez tanınmış bir ayrıcalıktır. Bunun için Şah ve Kale'nin arasında başka bir taş bulunmaması, Şah ve Kale'nin daha önce hiç oynamamış olması, Şah'a bir düşman taşın "Kış" dememesi, Şah'ın geçeceği alanın düşman ateşi altında olmaması gereklidir. Rok işlemi Vezir kanadında yapılırsa BÜYÜK ROK (Notasyonda işareti: 0-0-0), Şah kanadında yapılırsa KÜÇÜK ROK (Notasyonda işareti: 0-0) adını alır.

Konum: 1'i dikkatle izlerseniz, Şah'larla Kalelerin arasının boş olduklarını yani her iki tarafın rok yapmağa hazır bulunduğunu görürsünüz. Önce BÜYÜK ROK yapalım: Notasyonu da yazalım hamlemizi yapmadan önce

1. 0-0-0 0-0-0

Bunun anlamı şudur: Her iki taraf da Büyük Rok yapmışlar. NASIL? Bu sorunun yanıtını Konum: 2'yi inceleyerek öğrenebiliriz. Beyaz Şah (e1) karesinden kalkarak (c1) karesine giderken, beyaz Kale'de (a1) karesinden (d1) karesine atlamış. Aynı durum siyahlarda da olmuş. rok yaparken bir elimizle Şah'ı öbür elimizle de Kale'yi tutarak aynı zamanda ikisini gidecekleri yere koyarız.

Konum: 3 deki durumu önce yazalım:

1. 0-0 0-0

Önce beyaz, sonra siyah KÜÇÜK ROK yapmışlar, (e1) karesindeki beyaz Şah (g1) karesine, (h1) karesindeki beyaz Kale de (f1) karesine aynı anda oynamış. Aynı şeyi siyahlar da yapmış.

Konum: 4 de büyük roka hazırlanan beyaz Şah, (d1) karesi siyah At'ın ayağı olduğundan amaçına ulaşamıyor. Konum: 5 de ise siyah Şah büyük rok yapabilir, zira (b8) karesinin ateşi altında olması rok yapmasına mani değildir.

Konum: 6 da beyaz Kale siyah Şah'a "Kış" diyor. Bu durumda siyah Şah rok yapamaz. Önce Atını (e7) karesine oynayarak perdelemesi ve hamle sırası tekrar kendisine gelince rok yapması gerekir.

Konum: 7 de beyaz Şah rok yapamaz, çünkü gideceği kare düşman kaleninin ateşi altında kalmış.

Böylece rok yapmanın kurallarını ve yazılmasını öğrenmiş oldunuz.